

+Årsmelding og regnskap for Engerdal fjellstyre 2020

Fjellstyrets sammensetning og fjellstyrets virke

Engerdal fjellstyre har i 2020 bestått av følgende styremedlemmer:

	<u>Faste medlemmer:</u>	<u>Personlige varamedlemmer:</u>
Styreleder	Ristin Mortensson	Ståle Sømåen
Nestleder	Reidar Åsgård	Snorre Lillebo
Styremedlem	Lena Øien	Liv Karin Knutsen
Styremedlem	Halvor Hansson	Terje Langfloen
Styremedlem	Lars Ivar Danielsen	Dan Rickard Mortensson

Fjellstyrets møtevirksomhet:

Det er i 2020 avviklet 10 fjellstyremøter og 1 arbeidsmøte. Det er behandlet 102 bokførte saker, noe som er omtrent det samme som året før (105). I tillegg til de bokførte sakene kommer drøftingssaker, orienteringer, befaringer og annen møtevirksomhet innen de ulike områder fjellstyret har ansvaret for.

Oversikt over antall behandlede saker innen forskjellige saksområder:

Organisasjon og administrasjon	20*
Økonomi (inkl. tilskuddsaker)	27
Stillinger og personell	7
Arealdisponering	22
Natur/friluftsliv/verneområder	17
Skogbruk	1
Jakt og fiske	7
Annen næringsvirksomhet	1

**Sakene innen kategorien Organisasjon og administrasjon er godkjenning av møteinnkallinger, møtereferater og møteprotokoller.*

Eksempler på viktige saker som er behandlet

- Budsjett, årsmelding og regnskap for fjellstyret.
- Kvoter og forvaltning av storvilt, småvilt og fisk.
- Uttalelser til planer, forskrifter og lovutkast
- Søknader angående diverse grunndisponeringer og tiltak i allmenningen, herunder tilleggsjordsaker.
- Økonomisk støtte til næringstiltak og allmenntilrettelegging m.m. på allmenningen.
- Kommunal forskrift om skuterløyper i Engerdal kommune.
- Regulering av motorisert fricamping i Engerdal

Fjellstyrets var representert på fagdag og årsmøte i Fjellstyresammenslutningen for Hedmark/Sør-Trøndelag på Røros 9. mars. Fjellstyret har også i virksomhetsåret 2020 engasjert seg i ulike saker vedrørende jakt, fiske og arealdisponeringer på statsallmenningen i Engerdal. Under året har fjellstyret engasjert seg bl.a. i arbeidet med motorisert fricamping og festevilkårene for reiselivsbedrifter på statsallmenningen. Corona-pandemien har virket inn på fjellstyrets møteaktivitet ved at ett av møtene foregikk som telefonmøte og ett møte ble avholdt som nettmøte. Fjellstyret praktiserer åpne møter, der publikum kan være tilstede på møtene. Dette har imidlertid ikke vært mulig på alle møter i 2020, i og med det har vært nasjonale føringer på hvor mange personer som kan samles. Fjellstyret har fulgt de nasjonale og lokale regler for å hindre smittespredning. På grunn av pågående pandemi ble også Landsmøtet i Norges Fjellstyresamband avholdt som nettmøte den 18. august. Fjellstyresambandet feiret for øvrig 100 år i virksomhetsåret, men markeringen ble noe amputert på grunn av pandemien. Som ett ledd i 100-årsmarkeringen, delte Engerdal fjellstyre ut 3 fiskekort gjeldende i 100 år til finere av en spesiell jubileumseske

som var utplassert på forskjellige steder på statsallmenningen. De heldige vinnerne ble behørig presentert på vår hjemmeside.

Fjellstyrets bidrag til næringsformål og allmenntilretteleggelse m.m. 2020:

Fjellstyret har i en årrekke vedtatt et eget bidragsbudsjett i tillegg til driftsbudsjett. Gjennom bidragsbudsjettet bevilger fjellstyret tilskudd til ulike næringsformål og allmenntilretteleggelse på statsallmenningen. Bidragsbudsjettet er hjemlet i fjellovens § 11, siste avsnitt: "Fjellstyret avgjør ved vektak korleis overskot i fjellkassa skal nyttast. Er overskotet større enn det som trengst til tiltak innan allmenningen, kan det av det overskytande løyvasst midler til føremål som tek sikte på å styrkje næringsgrunnlaget i dei bygdene som har rett til allmenningsbruk. Med samtykke frå departementet kan det òg løyvasst midlar til allmenntilretteleggelse føremål i desse bygdene." I sak 85.19, hvor bidragsbudsjett for 2020 ble behandlet, vedtok fjellstyret å avsette kr 778 000,- til bidrag. Sammen med ledige midler fra tidligere år var disponibelt beløp kr 934 000,- hvorav kr 203 000 ble øremerket til næring reiseliv, kr 214 000,- til storfehold, kr 41 000,- til småfehold og hjorteoppdrett, kr 180 000,- til reindrift, kr 66 000,- til næringsfiske og kr 230 000,- til allmenntilretteleggelse m.m.

Tabell 1 viser oversikt over de søknadene om tilskudd som fjellstyret har behandlet i forhold til vedtatt bidragsbudsjett for 2020 og utfallet av behandlingen. Innvilgede tilskudd spesifiseres også i egen note i regnskapet. Til sammen i 2020 ble det bevilget kr 635 000,- til næringsformål og kr 215 000,- til allmenntilretteleggelse m.m.

Sak	Navn på søker – formål	Innvilget / ikke innvilget	Næring	Allmenntilretteleggelse formål m.m.
19.20	Destinasjon Femund Engerdal: markedsføring fiske og friluftsliv	Innvilget	Kr 200 000,-	
10.20	Drevsjø Stedsgruppe: prep. skiløyper	Innvilget		Kr 12 000,-
11.20	Sølen løype- og fritidsservice: prep. skiløyper	Innvilget		Kr 28 000,-
12.20	Søre Elvdal Vel: prep. skiløyper.	Innvilget		Kr 5 000,-
13.20	Sømådal løypeservice: prep. skiløyper	Innvilget		Kr 57 000,-
14.20	Drevsjø Stedsgr: trykking av infofolder/skilt	Innvilget		Kr. 9 000,-
46.20	Engerdal Østfjell Hytteforening	Innvilget		Kr 14 000,-
55.20	Etablererstipend: Vegard Drevsjømoen	Innvilget	Kr 32 923,-	
56.20	Etablererstipend: Tore Omang	Innvilget	Kr 32 923,-	
57.20	Etablererstipend: Per M. Grøndalen	Innvilget	Kr 32 923,-	
58.20	Etablererstipend: Hågen Bentzen	Innvilget	Kr 32 923,-	
59.20	Etablererstipend: Fanny Tollebeke	Innvilget	Kr 32 923,-	
60.20	Etablererstipend: Per Inge Trøan Sømåen	Innvilget	Kr 32 923,-	
61.20	Etablererstipend: Sebastian J. Langsjøvold	Innvilget	Kr 16 462,-	
62.20	Etablererstipend: Martin Waldal jr.	Innvilget	Kr 20 500,-	
63.20	Etablererstipend: Gudmund Waldal	Innvilget	Kr 20 500,-	
74.20	Beapma AS: tørkebu	Innvilget	Kr 38 500,-	
75.20	Femundsmarka vilt- og mobilslakt: mannskapsvogn	Innvilget	Kr 83 300,-	
76.20	Sømåen AS: oppføring av lager og butikkløkke	Utsatt		
86.20	Beapma AS: frysecontainer	Innvilget	Kr 58 200,-	
85.19	Årlig tilskudd, veivedlikehold statsallm.			Kr 40 000,-
85.19	Årlig tilskudd, NP- senteret Elgå			Kr.50 000,-
Sum			Kr 635 000,-	Kr 215 000,-

Tabell 1: Oversikt over søknader fjellstyret har behandlet i forhold til vedtatt bidragsbudsjett for 2020 og utfallet av behandlingen. Oversikten viser også to årlige bidrag

Fjellstyrets ansatte og den daglige drift

Ansatte pr 31.12.2020:

Daglig leder:	Ole Opseth, 100 % stilling
Kontormedarbeider:	Liv Randi Pettersen, 100 % stilling
Fjelloppsyn:	Bjørnar Johnsen, 100 % stilling Jan Nordvålen, 100 % stilling Tore Stengrundet, 50 % stilling
Settefiskanlegg.:	Rune Høiberget, timebasis
Sommervikarer:	Arne Elgaaen
Engasjement tj.salg:	Martin Røsand og Geir Moen
Regnskap/økonomi:	Jon Trygve Simensen, Vekstra Engerdal SA, Grubbveien 1, 2443 Drevsjø.
Revisor:	Joar Skirbekk, Fram Revisjon AS, Lundgaardvegen 13, 2408 Elverum.

Arbeidsmiljø og HMS:

Engerdal fjellstyre hadde i 2020 et sykefravær (egen sykdom og syke barn) på 13 % (13% i 2019). Årsaken er sykmeldinger over lengre perioder. Det er viktig å fokusere på arbeidsmiljø og sikkerhet. De av fjellstyrets ansatte som arbeider ute, har en arbeidshverdag der en ofte må ta vurderinger i forhold til å ivareta egen sikkerhet på en god måte. Det er på bakgrunn av det viktig at fjellstyret har gode HMS-rutiner.

Koronaåret 2020:

Engerdal fjellstyret ble, som alle andre virksomheter, veldig påvirket av pandemien. Fjellstyretkontoret ble stengt 12. mars, og de ansatte i administrasjonen hadde hjemmekontor sammenhengende i 4 uker frem til påske. Etter påske varierte det mellom å være fysisk på jobb og hjemmekontor utover våren. I tillegg ble alle utleiebuene stengt 12. mars, og var sammenhengende stengt i over 11 uker, frem til 1. juni. Pandemisituasjonen har virket inn på virksomheten ved at smittevern hensyn er blitt innarbeidet i en rekke arbeidsmomenter, spesielt der kontakt med andre personer er påkrevd.

Likestilling og inkludering:

Kjønnsfordelingen blant fjellstyrets ansatte er skjev. Kun en av fjellstyrets seks faste ansatte er kvinner. I 2020 var heller ingen av sommervikarene kvinner. Fjellstyret vil ved fremtidige ansettelser, både midlertidige og faste stillinger, sørge for at kandidatene stiller likt uavhengig av kjønn og etnisitet.

Oversikt over den administrative virksomhet:

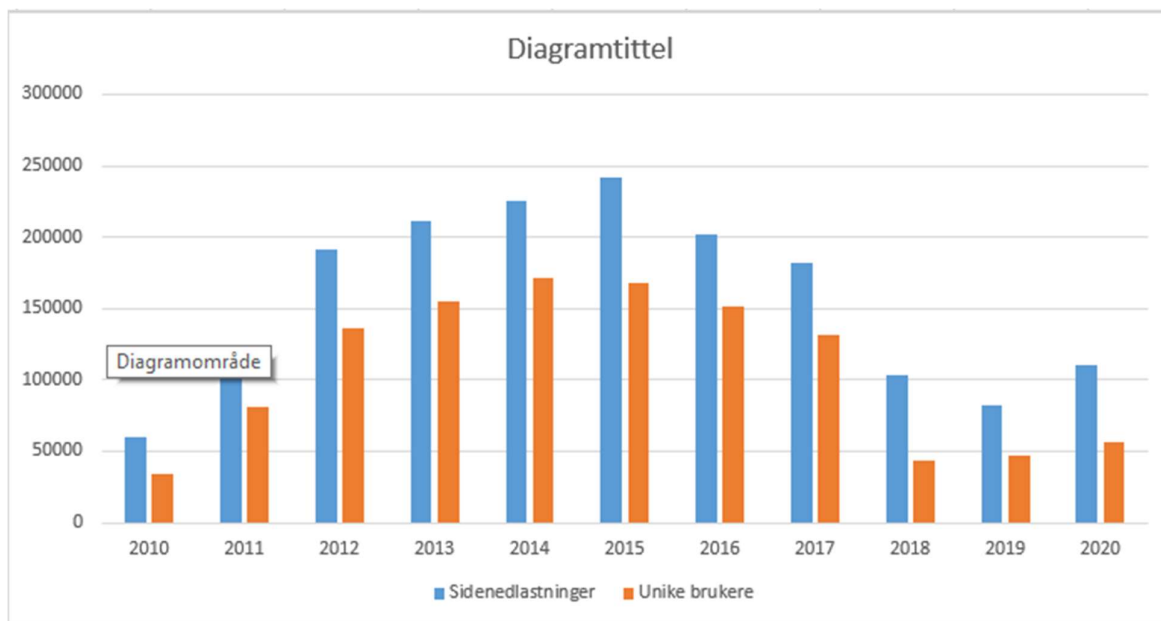
Forberedelse av saker for behandling i fjellstyret, oppfølging av vedtatte saker og deltakelse på møter i ulike fora er viktige arbeidsområder. Administrasjonen har ansvaret for fjellstyrets daglige virksomhet herunder administrering, markedsføring og omsetning. Det kan her nevnes: fiske, elgjakt, rådyrjakt, beverjakt, småviltjakt, vandreplasser for bikuber, trening/jaktprøver for hunder, dekkoseavtaler, avtaler med Miljødirektoratet og andre offentlige organer og tilrettelegging for allsidig friluftsliv. Administrering av jakt – og fiskekort er en betydelig oppgave. Andre administrative gjøremål som kan nevnes er utforming av søknader, innhenting av nødvendige tillatelser, samt skriving av rapporter og føring av statistikk for fjellstyrets ulike virksomheter. Fakturering, samt administrering av inn- og utbetalinger er også en stor del av arbeidsoppgavene i administrasjonen. Det å pleie kontakt med eksterne oppdragsgivere angående salg av tjenester, blir også prioritert.

Markedsføring:

Fjellstyrets administrasjon har også i 2020 jobbet med profilering og markedsføring gjennom fjellstyrets hjemmeside, Facebook og Instagram. Hjemmesiden blir brukt til å legge ut nyhetssaker, informere og profilere vår virksomhet. Vår profilering er viktig på mange måter, i forhold til å yte service ovenfor statsallmenningens mange brukere, formidle fjellstyrets tilbud og virksomhet, markedsføre Femund Engerdal som attraktivt reisemål, samt å stimulere til jakt, fiske og et aktivt friluftsliv. Responsen er god, og sidene fungerer nå som en utmerket kommunikasjonskanal til fjellstyrets mange jegere, fiskere og øvrige brukere av allmenningen. Statistikken viser at for 2020 har hjemmesiden hatt 56 358 unike brukere, noe som gir et daglig gjennomsnitt på 154. Dette er en

gledelig oppgang på ca 19 % fra året før. Fjellstyret mener det er viktig å ha god aktivitet på hjemmesiden og på sosiale medier. Vi benytter Inatur.no som salgsportal, og denne tjener også som markedsføringskanal.

Ellers kan det nevnes at fjellstyret også i 2020 var godt synlige i media gjennom reportasjer i jakt- og fiskeblader, både i Norge og utlandet.

Figur 1: Oversikt over sidedlastninger og unike brukere på Engerdal fjellstyrets hjemmeside i 2010 (59359/33540), 2011(125054/81078), 2012 (191401/136006), 2013 (211382/154664, 2014 (224929/171916), 2015 (241919 /168492, 2016 (201552/151429,) 2017 (182100/131286), (2018 103497/42979), (2019 82300/47300) og (2020 110340/56386). Unike brukere= antall ulike personer på nettsiden.

Fiske

Fiske er klart den største aktiviteten for reiselivet i Femund Engerdal, og også den største inntektskilden fjellstyret har. Fjellstyret har utvilsomt en viktig rolle og et stort ansvar dersom Femund Engerdal skal beholde og utvikle sitt omdømme som et fiskeeldorado.

Ordningen med et felles fiskekort for hele Engerdal kommune med unntak av Isteren, Ormutusjøen, Svalsjøen, Sylens private område, Hundsjøen og Store Hyllsjøen, har blitt videreført også i 2020. Vi er inne i en avtaleperiode med de private grunneierne sør i kommunen, som gjelder fram til og med 2023.

Fjellstyret har 20 utsalgssteder for fiskekort. Kortselgerne fikk i 2020 en provisjon på 12 % av total omsetning. I tillegg til kontantsalg hos butikker, overnattingsbedrifter og privatpersoner selges fiskekort via nettportalen Inatur med en provisjon på 10 %. Kortene selges også gjennom en SMS-løsning. Tilgjengeligheten for fiskekortet må derfor sies å være bra.

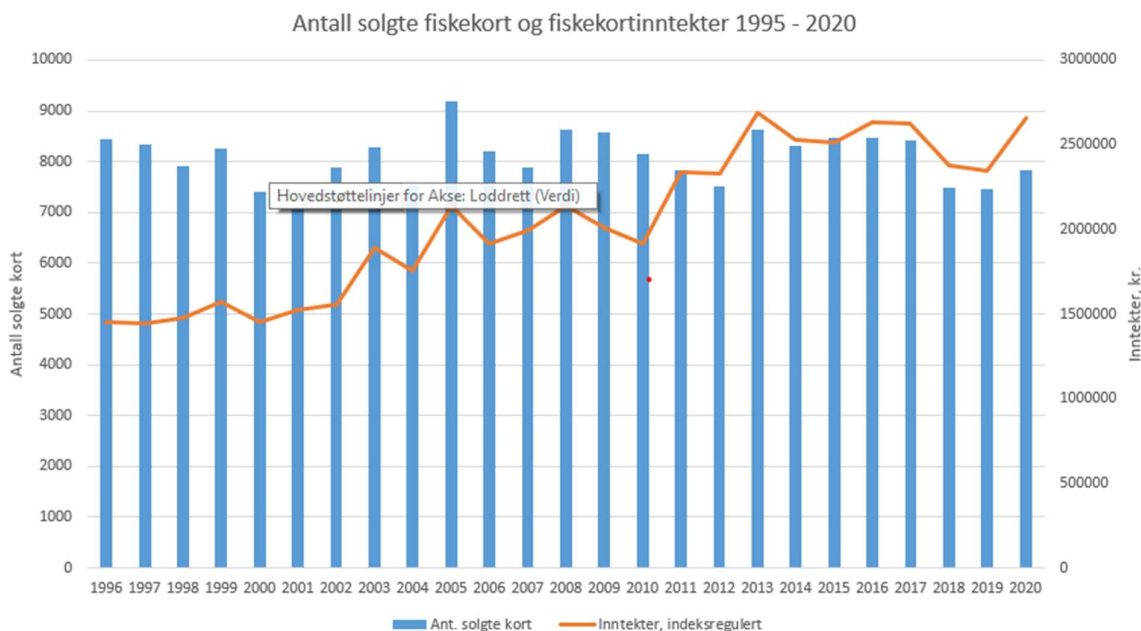
Siste år var fiskekortsalget på 7833 (7461 solgte kort i 2019). Figur 2 viser utviklingen i fiskekortsalget fra 1995 og fram til i dag. Antallet solgte kort var høyere på begynnelsen av 1990-tallet enn det er i dag. Antallet solgte kort har de siste 15 - 20 åra variert mellom rundt 7400 til 8600 kort, noe som kan betraktes som relativt stabilt. Legger en inntektene til grunn, ser en at disse har økt betydelig, spesielt etter år 2001, selv om kortsalget er relativt stabilt. Samlet fiskekortinntekt regnskapsført i 2020 var kr 2 659 989,- (kr 2 320 036,- i 2019). Utviklingen i antall solgte fiskekort og fjellstyrets fiskekortinntekter (indeksregulert) framgår av figur 2.

Fiskekortprisene i 2020 var:

Utenbygdsboende: Årskort kr 700,-, ukekort kr 390,-, 3-døgn kr 260,-, 1-døgn kr 130,-.

Familiekort utenbygds: Årskort kr 1130,-, ukekort kr 645,-, 3 døgn kr 375,-, 1 døgn kr 205,-.

Innenbygdsboende: Hele området: Årskort kr 355,-, ukekort kr 195,-, døgnkort kr 65,-.

Figur 2: Utviklingen i antall solgte fiskekort og brutto inntekter fra disse på statsallmenningen i Engerdal 1995 – 2020. Inntektskurven viser utviklingen i årlige inntekter regnet i 2020-kroner (SSB's konsumprisindeks).

Fiskekultivering:

Det å legge til rette for at Femund Engerdal har et godt, velkjent og beryktet fisketilbud er av fjellstyrets viktigste arbeidsoppgaver. Fiskekultivering utgjør da også en stor del av "ute-seksjonens" gjøremål. I stikkordsform nevnes: Prøvefiske, uttynningsfiske, daglig drift av sentralfiskeanlegget på Snerta, stamfiske/rogntaking av ørret og røye. Utsetting av fisk til avsidesliggende vann rundt om på allmenningen, hvor den naturlige reproduksjonen av forskjellige årsaker er dårlig eller fraværende, skjer vinterstid med skuter og transportbeholdere med surstofftilførsel. I vann nær vei settes settefisk og yngel ut i sommerhalvåret når næringstilgangen i vatna er gode.

Høsten 2020 fikk vi 3,1 liter røyerogn fra Femund. Hovedleverandør er Olav Riseth. Dette er omtrent det volumet vi ønsket, og vil godt dekke vårt behov. I Elgåelva, hvor fjellstyret har stamfiskfelle, ble det tatt 5,2 liter ørretrogn til eget bruk. Totalt ble det registrert 55 ørreter i fiskefella i Elgåelva. Vi åpnet elva for fri passasje den 22. september, slik at fisken gikk fritt etter den tid. Vannstanden i elva var nokså lav gjennom fangstperioden. Snittvekt var på 1,12 kg for hunnfisk og 1,77 kg for hannfisk. Gjennomsnittslengden for hunnfisk var 47 cm og for hannfisk var gjennomsnittslengden 53 cm. Dette gir en K-faktor på 1,16 for hannfisk og 1,08 for hunnfisk. En K-faktor på 1,0 er en i normalt god kondisjon

Ellers har fjellstyret i samarbeid med lokale jakt- og fiskeforeninger bistått NINA med innsamling av skjellprøver fra Engersjøen som tidligere år. Dette er et ledd i overvåkingen av storørreten i disse sjøene. Fjellstyret har bistått NINA ved prøvefiske i Femunden under sommeren. Resultatene fra dette er i skrivende stund ikke sammenstilt.

Resultatene fra skjellanalysene viser at ørretstammen i Femund er stabil over tid m.h.t. vekst, alders- og lengdesammensetning. I Engersjøen viser skjellprøvene at bestanden i all hovedsak består av ung fisk, trolig som følge av hard beskatning.

Av annen fiskekultivering og kartlegging nevner vi at undersøkelser av ørretbestanden i vassdraget Vurrusjøen – Drevsjøen – Kviltåa er startet opp. Med elfiske som metode er tettheten av småørret i flere av tilløpsbekkene kartlagt og vi planlegger å fullføre prosjektet med telling av gytefisk og mer elfiske.

I tillegg er det også dette året lagt ned noen dagsverk med tynningsfiske. Som foregående år ble Blakksjøen besøkt, og resultatene av mange års tynningsfiske blir stadig mer positive. De siste tre årene har antall kg per garn gått ned fra 1,77, via 0,59 og til 0,33. Dette gir et godt bilde av nedgangen i småfisk som fester seg i de finmaskede garnene.

Fjellstyret har også, sammen med Hylleråsen fiskeforening, jobbet med et prosjekt som skal styrke den naturlige røyebestanden i Rødalen. Stamfisk ble strøket høsten 2020 og den befruktete rogn skal plantes på egnede plasser i løpet av vårvinteren 2021. Tidligere rognplanting viser god overlevelse, og en kan ha håp om styrket rekruttering om noen år.

For å kartlegge reproduksjon i gytebekker har fjellstyret utført el-fiske i 3 lokaliteter. Resultatene varierer fra lokalitet til lokalitet og viser at ulike lokaliteter har ulike forutsetning som gytelokalitet. Det gir allikevel viktig informasjon om tingenes tilstand. Dette er forøvrig et viktig kartleggingsarbeid og vil fortsette i åra som kommer.

Fra fjellstyrets fiskeanlegg er det solgt settefisk, yngel og rogn for kr 90 959,- (kr 76 862,- i 2019, kr 71 892,- i 2018, kr 38 092,- i 2017 og kr 37 192,- i 2016). Oversikt over utsettingene fra anlegget fordelt på områder vises her:

Fra fiskeanlegget på Snerta ble det i løpet av året satt ut røye og ørret slik:

Røye:

Tjern/sjøer i Femundsmarka	5290 stk røye
Bufjellet	1000 ”
Tjern/sjøer Drevsjø – Elgå	3420 ”
Sømådalen - Bjønnbergan	400 ”
<u>Elvdalen</u>	<u>1950 ”</u>
<u>Sum</u>	<u>12060 stk røye</u>

Ørret:

Femundsmarka	2410 stk ørret
Tjern og sjøer Drevsjø - Elgå	4840 ”
Elvdalen	740 ”
<u>Sømådalen</u>	<u>800 ”</u>
<u>Sum</u>	<u>8790 stk ørret</u>

Disse utsettingene fordeler seg på 110 forskjellige lokaliteter, og inkluderer både yngre og eldre fisk, fra yngel til to-årig settefisk.

I tillegg til dette så er det satt ut drøy 400 røye i Lilleråsen fordelt på 11 lokaliteter.

Vannkvalitet:

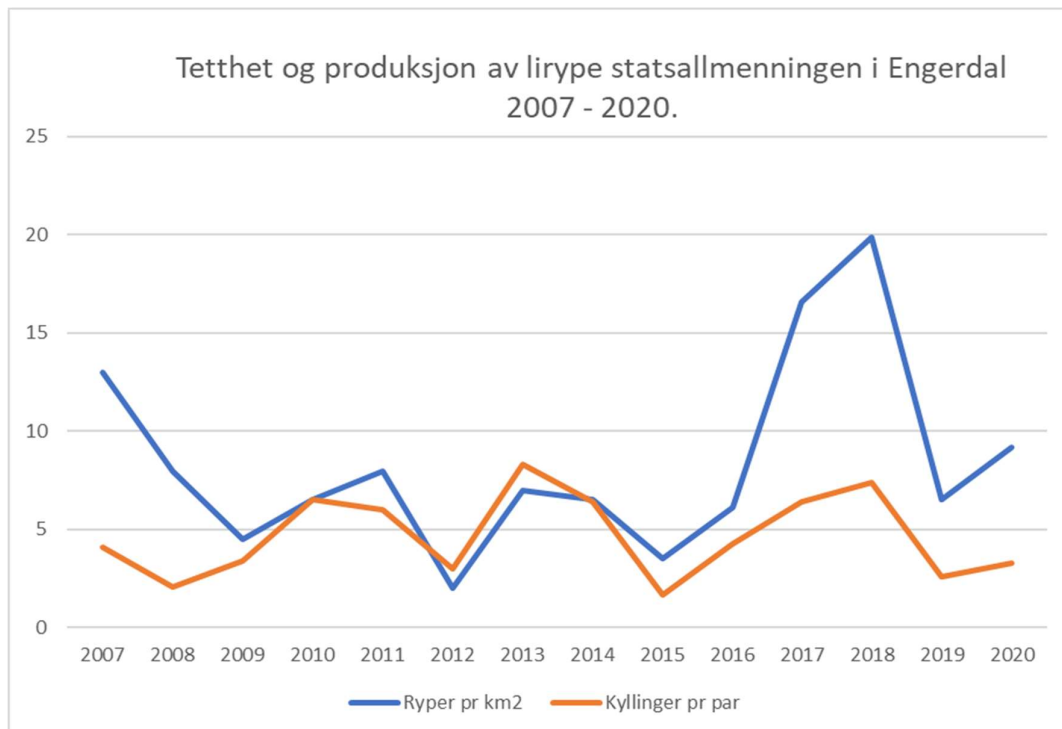
Fjellstyret har i mange år kalket forsurede fiskevann på allmenningen. Staten gjennom Fylkesmannen har stått for en del av kostnadene med dette. Omkring 40 tjern/sjøer er med i kalkingsprogrammet. Kalkingen, sammen med den sure nedbøren har blitt mindre, førte til at fylkesmannen friskmeldte alle lokalitetene på forsommeren 2014. Dette betyr at kalkingen har opphørt f.o.m. 2015. Om vannkvaliteten vil holde seg like god i årene framover vil tiden vise. Overvåkingen av miljøkvaliteten i vannene følges fortsatt opp med vannprøver. De resultatene vi har fått etter opphør av kalkingen, viser at det fortsatt er svært god vannkvalitet i de overvåkede vatna.

Mer urovekkende er kanskje at sjøer i området som Femunden ikke er upåvirket av ulike miljøgifter og mikroplast. Det er derfor viktig at de nasjonale overvåkingsprogrammene følger utviklingen og at det jevnlig analyseres vannprøver fra området.

Jakt

Småviltjakt:

Etter et veldig dårlig år for ryer og skogsfugl i 2015, har fjellstyret hatt en konservativ tilnærming til omfang av jakt på disse artene. Jaktmessige viktige arter som hare og ryer er i dag klassifisert som «nært truet» i den nasjonale Artsdatabankens s.k. rødliste. Dette betyr ikke at de er utrydningstruet, men at bestandene er så lave at det krever at forvaltere følger nøye med på bestandsutviklingen og tar hensyn i forhold til f.eks jaktuttak. På statsallmenningen i Engerdal har fjellstyret taksert ryer og skogsfugl siden 2007. Resultatene fra disse ser ut til å samsvare bra med den nasjonale trenden i forhold til tetthet av fugl. Produksjonen av kyllinger går opp og ned over tid, men særlig de senere åra har kyllingproduksjonen vært såpass lav visse år, at en ikke kan forvente en rask bestandsøkning.

Figur 3: Viser middelverdier for tetthet og produksjon av rype på statsallmenningen i Engerdal i perioden 2007 – 2020.

Takseringen på statsallmenningen i august 2020 viste en viss oppgang i fugletilgangen. Fjellstyrets vedtak innebar salg av 140 ukeskort i september, men ingen ytterligere jakt utover det. Det er etter hvert vanlig at fuglejakta på statsallmenningen er regulert gjennom fangstbegrensinger samt begrensinger i jaktperiode og kortantall.

Jaktrapportene for september 2020 viser at det totalt ble felt 216 liryper og 39 fjellryper (206 liryper og 16 fjellryper i 2019, 244 liryper og 10 fjellryper i 2018), 16 orrhaner og 14 tiur (7 orrhaner og 8 tiur i 2019, 33 orrhaner og 27 tiur i 2018). For de som fikk tildelt ukeskort for skogsfugl og ryer i september viser statistikken at hver jeger jaktet i gjennomsnitt 3,7 dager (3,2 dager i 2019 og 2018). Totalt ble det jaktet 517 jegerdagsverk (448 i 2019 og 449 i 2018) og i gjennomsnitt felte hver jeger 0,55 fugl pr jaktdag (0,53 fugl pr jaktdag i 2019, 0,68 i 2018). Rapporteringsprosenten for septemberjakta var 90 %.

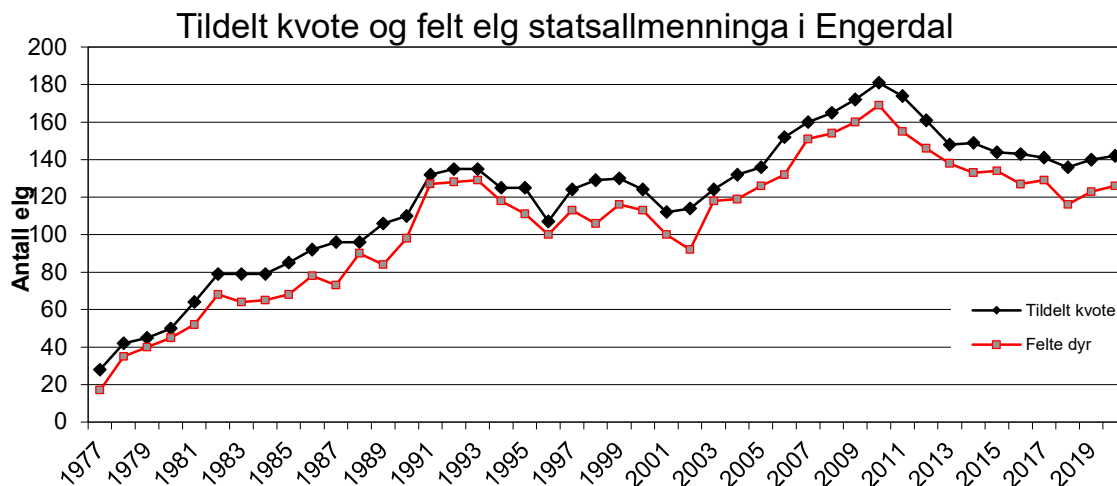
Jakt på andre jaktbare småviltarter ble videreført med fritt kortsalg. Statsallmenningen i Engerdal er populær for harejegere da det er lett å få tilgang til jakta og at området ikke har revirhevdende ulv. Harebestanden i 2020 var varierende, der visse deler av statsallmenningen hadde tilfredsstillende bestand, mens i andre områder rapporterte jegere om liten bestand. Ser en på inntektene fjellstyret har fra salg av småviltkort i 2020 er regnskapsført inntekt på kr 256 581,- (kr 237 830,- i 2019, kr 423 648,- i 2018, kr 399 663,- i 2017, kr 218 680,- i 2016 og 360 111,- i 2015).

Reinsjakt - Rendalsrein:

Fjellstyret har areal som rendalsreinen benytter og er en av ca 240 medlemmer i Rendal Renselskap. All reinsjakt administreres i sin helhet gjennom Renselskapet. Fjellstyret får, dersom økonomien i renselskapet tillater det, utbetalt utbytte i forhold til størrelsen på arealet i likhet med øvrige rettighetshavere. Renselskapet har gjennom flere år hatt besøk av ulv på sine områder og jaktkvotene har variert bl.a. på grunn av dette. I 2019 ble det felt 129 dyr (210 dyr i 2019, 335 dyr i 2018, 383 dyr i 2017 og 253 dyr i 2016). Det ble utbetalt utbytte på kr 60 250,- i 2020 (kr 103 630,- i 2019, kr 163 880,- i 2018 og 2017).

Elgjakt:

Høsten 2020 var tildelt elgkvote i ordinær jakt på 133 elger (131 i 2019). Det ble felt 126 elger (123 felt i 2019), noe som gir en fellingsprosent på 88,7 % (87,8 % i 2019). Av de 126 skutte elgene var det 6 tilleggdyr og 3 småelger som jaktlaget ikke tok på ordinær kvote. Jaktinnsatsen blant jegerne var som vanlig god og fellingsprosenten en prosent høyere enn året før. Prosentvis fordeling av felte dyr, biologisk alder i 2020: Voksen ku 26,2 %, voksen okse 20,6 %, ungdyr ku 8,7 %, ungdyr okse 9,5 %, kukalv 15,9 % og oksekalv 19,1 %. Totalt felte hanndyr 62 stk. = 49,2 %, felte hunndyr 64 stk. = 50,8 %. Øst/vest for Femund var det 1,8 ku pr. okse ut fra sett elg tallene høsten 2019 og det ble derfor brukt avskytingsmodell 1 ut fra målsettingene i bestandsplanen hvor det tildeles voksne dyr og kalv/fjorku. Sør for Drevsjø ble det som vanlig brukt avskytingsmodell 2 hvor det tildeles voksne dyr og kalv/ungdyr. Det ble felt 7 kuer under 130 kg og 4 fjordyr under 90 kg. For jegerne og i forhold til avskytingsmodell i bestandsplanen går disse eldre kuene som fjordyr, men i fellingsstatistikken blir alle dyr ført etter korrekt biologisk alder. I 2019 var det 15 kalver under 50 kg, mens det høsten 2020 var 8 kalver under 50 kg. Dette er et faresignal for elgstammen på statsallmenninga og det er ikke ønskelig med så dårlige vekter på en del av elgstammen. Det er veldig bra at jaktlagene gjør en god innsats og tar ut små kalver for dette er dyr som ikke er bra for elgstammen over tid. Små kalver har et dårlig utgangspunkt og det vil gå lengre tid før de blir produktive i forhold til store kalver. Det ble feilfelt 10 voksne kuer, som er en dobling fra foregående år. Med så mange feilskytinger og i tillegg 7 elgkuer under 130 kg, blir det alt for høyt uttak av voksne kuer og målsettingen om 15 % ku i uttaket er langt unna.

Figur 4: Utviklingen i tildelt kvote og felt elg på statsallmenninga i Engerdal fra 1977 – 2020.

Fra høsten 2018 var det en forandring i føring av sett elgskjemaene. Nå skal alle elgobservasjoner føres opp selv om naboposten har sett den samme elgen tidligere på dagen. Tidligere var det slik at en elgobservasjon bare skulle føres en gang når man antok det var den samme elgen som gikk forbi postlinja. Dette medfører at sett elg tallene ikke er sammenlignbare med foregående år, før vi får en ny tidsserie med sett elgdata. Inntil det skjer kan man følge med på antall dagsverk pr felt elg og den har gått ned fra 20,8 i 2018 til 19,6 i 2019 og opp til 22,7 i 2020. Tvillingkalvandelen er fortsatt lav i våre områder. Forholdet ku pr okse har variert forholdsvis mye siste årene og den fortsetter å variere. Målsettingen er å stabilisere elgbestanden i forhold til bestandsplanens målsettinger for perioden 2018-2021.

Årstall	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sett elg pr. dagsverk	0,44	0,37	0,37	0,37	0,41	0,43	0,43	0,47	0,47	0,57	0,68	0,72
Forholdet ku pr. Okse	1,4	1,5	1,6	1,8	1,7	1,6	1,7	1,2	1,5	1,4	1,6	1,4
Sett kalv pr. kalvku	1,1	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1
Antall dagsverk pr. felt elg	16,4	15,6	19,2	18,1	18,6	21,9	19,9	20,2	17,4	20,8	19,6	22,7

Tabell 2: Nøkkeltall fra sett-elg skjemaene, 2009- 2020, for statsallmenningen i Engerdal

I 2020 var grunnavgiften for alle dyregrupper kr 2900,-, mens pris pr kg kjøtt for alle dyregrupper var kr 79,60,-. Kalv under 50 kg, ungdyr under 90 kg, voksne dyr under 110 kg var gratis. Antall kilo elgkjøtt 2020 var 15 333 kg (14 590 kg i 2019). Samlet inntekt fra storviltjakta 2020 (elg, rådyr og bever) ble kr 1 415 545,- (kr 1 327 297,- i 2019).

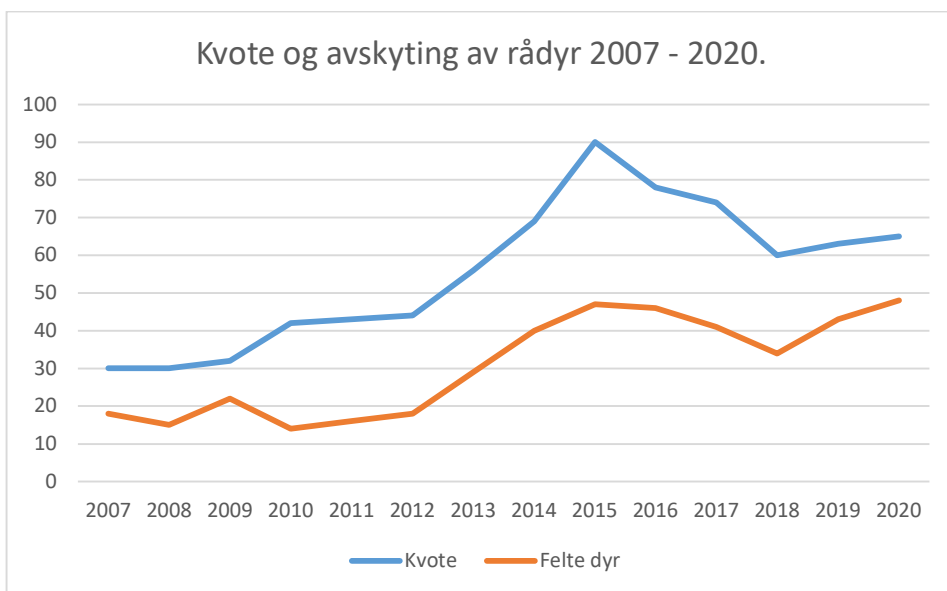
Det kan nevnes at fjellstyrets ordning med 4 deponeringsplasser for slakteavfall fra elgjakta ved Elgå, Sømådal, Drevsjø og Snerta ble avvirket etter pålegg fra Statsforvalteren. Tanken med plassene var at jaktlagene skulle kunne kvitte seg med slakteavfall på en enkel og kontrollert måte, samtidig som at nedgraving i etterkant kan betraktes som et viltstiltiltak, da det reduserer mattilgangen til smårovviltet. Nå må det enkelte jaktlag sjøl ordne med nedgraving av slakteavfall og vi er tilbake der vi var før ordningen ble innført.

I området rundt Elgå forårsaker store mengder elg fra Røros/Aursunden/Brekken problemer vinterstid. Gjennom medlemskapet i Nord-Østerdal Røros elgregion (NØRER) arbeider fjellstyret for å løse problemene dette medfører. Hard avskytning i de områdene som har elg som trekker til Femunds østside, samt føring nord ved Feragen for å utsette og på sikt kanskje endre elgens trekk, er viktig i så måte. Fra høsten 2017 har det ikke blitt føret ved Feragen på grunn av skrantesjuken, ved Elgå ble det føret vinteren 2018 etter at dispensasjon ble gitt av Mattilsynet etter søknad fra NØRER, slik dispensasjon ble ikke gitt vinteren 2019 og 2020. Det kom lite trekkelg til Elgåområdet før jaktidsrammen var omme. Det ble derfor ikke jaktet trekkelg i desember ved Elgå.

Rådyr:

Ut fra de naturgitte forutsetningene og de miljømessige forholdene, må rådyrbestanden på statsallmenningen i Engerdal sies å være relativt god. Oppdyrking av jord har medført en landskapsmosaikk i og rundt grendene med randsoner og korte avstander mellom beite og skjul. I tillegg spiller forholdene vinterstid en stor rolle med predasjon, snøforhold og tilgang på mat. Flere steder har det vært en interesse for å støttefore rådyr under vinteren, og dette har nok bidratt til at de har klart seg godt. Flere slike faktorer i sum har medvirket til at rådyrbestanden har vært god. Mattilsynet har vedtatt en forskrift mot foring av hjortevilt grunnet CWD problematikken, men det har visse vintre, f.eks. i 2018 vært gitt dispensasjon til foring av rådyr etter søknad og det reddet nok mange rådyr vinteren 2018.

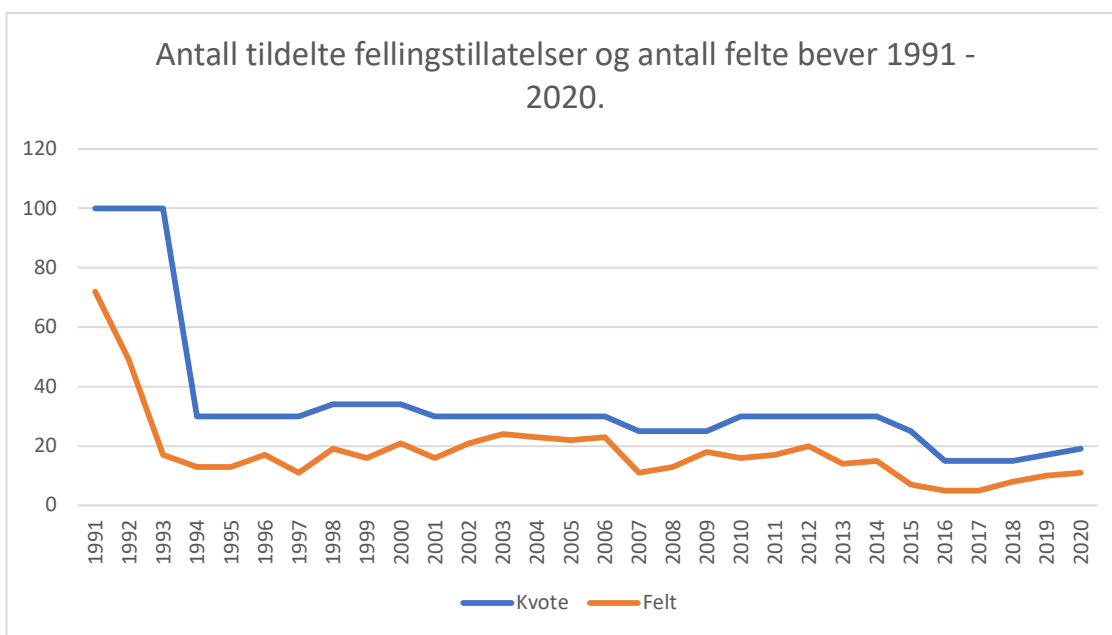
Basert på observasjoner og tilbakemeldinger fra jegere hadde rådyrbestanden bra i 2020. Tidligere års ordning med avlysningsjakt for bukkejakta ble videreført også i 2020. 35 deltakende jegere felte 15 bukker. I ordinær jakt ble det solgt 50 kort. Jaktrapportene viser at det ble felt 6 rågeiter, 28 bukker (inkludert de som ble felt under bukkejakta), 14 killinger, samlet 48 rådyr (fellingsprosent på 74 %). Priser 2020: Råbukkr kr 600 for å jakte, ytterligere kr 600 ved felling,-, ordinær rådyrjakt kr 1000,-, killing tilbakebetalt kr 500,- ved felling. Ordningen med «kompiskort», der jeger gis anledning til å delta i jakt på annen jegers fellingsstillatelse, ble videreført også i 2020. Fjellstyrets inntekt fra rådyrjakta var kr 63 900,- (kr 57 750,- i 2019).

Figur 5: Viser tildelte fellingstillatelser og antall felte rådyr totalt pr år i perioden 2007 – 2020.

Bever:

Under beverjakta 2019/2020 ble det felt 11 bevere av en kvote på 19 (58 % felling). Fjellstyrets inntekt fra beverjakt var i 2020 kr 9 500,-. Fjellstyrets inntrykk er at det har vært en nedgang i bestanden, og avskytingen de siste åra har vært lav sammenlignet med noen tiår tilbake i tid, se figur 6. Avskytingen ligger under det som er målsetting i bestandsplanen. I en del områder er det mattilgangen som har medført en nedgang i bestanden, ved andre lett tilgjengelige beverlokalteter er det jakttrykket som har redusert bestanden. I områder som vassdragene i Femundsmarka blir det ikke jaktet grunnet vanskelig tilgjengelighet. Det er utfordrende å ha god oversikt over bestandsstørrelsen til enhver tid, og enda vanskeligere å styre beskatningen som man ønsker. Hvis målet er å utnytte beveren best mulig som en interessant jaktmessig ressurs, bør man i større grad gå inn for å spare de produktive hunddyrene og beskatte ungdyrene i stedet. Dette er imidlertid vanskelig i praksis, da en kun har størrelsen å sortere dyrene etter i den praktiske jaktsituasjonen. For videre registrering av beverens utvikling er man avhengig av opplysninger fra bl.a. beverjegere, elgjaktlagene på allmenningen og øvrige turgåere.

Figur 6: Viser antallet tildelte fellingstillatelser og avskyting av bever i perioden 1991 – 2020.

Smårovvilt:

Det har tidligere i fagkretser blitt ansett som fånyttet å beskatte smårovvilt med tanke på å bedre forutsetningen for gode småviltbestander. Denne oppfatningen har endret seg noe, særlig hva beskatning av rødrev og mår angår. Interessen for å bedrive jakt og fangst på smårovvilt er relativt god i Engerdal. Fjellstyrets oppfatning er at dette er gunstig for andre viltarter, og har stimulert til slik jakt og fangst på ulike vis opp gjennom årene. Forekomsten av de ulike artene varierer fra år til år, og artene imellom. Tabell 3 gjenspeiler dette.

Andre viltarter	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mink	44	38	6	27	12	10	11	12	6	26	35	12
Mår	12	16	18	32	17	21	13	9	10	24	24	24
Rev	125	115	166	140	123	78	101	91	44	85	116	67
Røyskatt	12	4	12	25	3	13	17	10	1	6	7	11
Kråkefugl	117	86	203	123	129	145	168	94	45	114	157	147

Tabell 3: Statistikk for felt/fanget smårovvilt på statsallmenningen i Engerdal 2009-2020.

Andre arter:

År om annet blir det observert fjellrev i Engerdal. Generelt har fjellreven i Sør-Norge hatt en positiv bestandsutvikling de siste årene. Det ble dokumentert en fjellrev sør i kommunen sør for Storhøa vinteren 2019. I 2020 er det imidlertid ikke registrert noen observasjoner. De seinere åra er det observert oter flere steder i kommunen, og det kan synes som om denne er blitt mer vanlig enn den var for noen tiår siden. Hjort observeres årlig i Engerdal, og i 2020 holdt flere ulike hjorter til i Søre-Elvdalsområdet. På Lillebo ble det observert villsvin ved flere anledninger på forsommeren, men dette forsvant etter hvert.

Store rovdyr:

Jerv: Jervebestanden har de senere år økt merkbart over hele kommunen, og det er nå vanlig med jervobservasjoner over hele Engerdal. I 2020 ble det ikke dokumentert jerveyngling i kommunen, men det var to ynglinger som ble dokumentert helt på grensa til Engerdal. Det ble gjort forsøk på hiuttak nord for Drevsjø av hensyn til de samiske reinbeiteinteressene i området uten å lykkes. Under lisensjakta i 2020 ble det skutt 2 jerver nord for Drevsjø og 1 ved Seteråsen.

Gaupe: I 2015 var det en merkbart økning i antall gaupeobservasjoner og det ble dokumentert ei gaupe med unge og i tillegg var det flere enslige gauper som hadde tilhold eller var innom kommunen. Høsten 2016 ble det dokumentert ei gaupe med unge ved Engerdalssetra og det var jevnlig meldinger om gaupespor. Det var mest gaupetraffikk i Elvdalen og brattliene sør i Engerdal, men var også spor ved Lillebo i høsten 2016. Vinteren 2017 var det mange meldinger om gaupespor. Høsten 2017 var det tidlig sporsnø og fram til jul var det nesten ikke gaupespor å se i kommunen. I 2018 og 2019 har det vært veldig få spormeldinger av gaupe. Det ble dokumentert ei gaupe med 2 unger nord for Lillebo høsten 2020 og det har vært spor av enkelt dyr sør i Engerdal denne høsten. Bestandsmålet for antall ynglinger av gaupe i Hedmark er ikke oppnådd og det ble derfor ikke lisensfelling på gaupe i Hedmark vinteren 2020.

Ulv: I 2016 ble det registrert 5 forskjellige ulver i kommunen ut ifra DNA-prøver, 3 hunner og 2 hanner. I tillegg var det flere synsobservasjoner av ulver og en gråhund ble hardt skadet av to ulver sør i kommunen under elgjakta. Våren 2017 ble det skutt en ulv av SNO under skadefelling i Bjønnberga med helikopter. Osdalsflokkene hadde reviret sitt ned til Femundselta i Elvdalen og under elgjakta høsten 2017 ble ulv observert av elgjegerne i Skjærbekkdalen og da var flokken på 12 dyr. Vinteren 2018 ble denne flokken tatt ut på lisensjakt med unntak av en tisperalp som holdt seg i området og begynte å markere revir sammen med en hanne og det ble funnet DNA fra begge i Elvdalen i løpet av sommeren og høsten 2018. Før jul ble dette revirmarkerende paret tatt ut på lisensjakt ved Sjølisand. Vinteren 2019 var det lite ulvetraffikk før det på vårparten var ei ulvetispe innom sør i kommunen. Det var rolig gjennom sommeren fram til senhøsten 2019 hvor en genetisk viktig ulv begynte å ta reinsdyr nord for Drevsjø. Det ble først gitt skadefellingstillatelse, men når svaret på DNA-analysen kom og det viste seg å være en genetisk viktig ulv ble jakta stoppet, og etter at det ble sporsnø ble ulven radiomerket med halsbånd og flyttet til Kongsvingerområdet. Ikke uventet fikk denne «Elgå-ulven» mye mediaoppmerksomhet og navn etter området den

ble innfanget i. Sommeren 2020 har det vært stadige ulveobservasjoner i hele kommunen og ut fra DNA-prøver var det minimum 2 forskjellige unge hannulver. Det har blitt funnet mange reinskadaver innenfor reinbeiteområdet og det er dokumentert flere ulvedrepte reinsdyr og det har vært skadefelling på en ulv mye av sommeren uten at rovviltfellinglaget lykkes med å ta ut noen ulv. Når sporsnøen kom, ble det i løpet av ei helg skutt en ulv i Kastflolia og en i Berget nord for Drevsjø under lisensjakt.

Bjørn: Innsamling av DNA fra bjørn med påfølgende analyser viser at det minimum var 9 bjørner innom Engerdal i 2013, hvor 4 var binner og 5 hannbjørner. Resultatene for 2014 viste at det var minimum 8 hannbjørner og 1 binne som hadde vært innom kommunen. I 2015 var det bare 2 hannbjørner som ble dokumentert gjennom DNA. For 2016 ble det innlevert 16 prøver og det ga treff på 3 hanner og ei binne, og 14 prøver i 2017 ga også treff på 3 hanner og ei binne, men ingen av de 4 bjørnene i 2017 var noen av de samme som ble registrert i 2016, overraskende nok. To av de hannene som ble registrert i 2017 er registrert som døde nå, antagelig felt i Sverige under høstens jakt der. I løpet av 2018 kom det inn 10 DNA-prøver og fra disse kan det dokumenteres minst to ulike individer; ei binne og en hannbjørn. Høsten 2019 ble det for første gang i nyere tid skutt en bjørn på lisensjakt nord for Drevsjø i Jyttingsmarka. Det var ei bjørnebinne med mjølk i juret som var aleine, obduksjonen viste at binna ikke hadde hatt unger våren 2019. Etter denne hendelsen ble lisensjakta på bjørn stoppet innenfor Elgå reinbeitedistrikt. Det var 18 DNA-prøver i 2019, og av de som fikk treff var det 2 binner og 3 hanner. I 2020 har det vært mange bjørneobservasjoner i Engerdal og det er innlevert 35 DNA-prøver, det har gitt treff på 2 binner og 4 hanner. Den mest kjente er binna HE74 som ble registrert på DNA-prøve første gang i 2009.

Annen inntektsgivende virksomhet

Mose:

Mose (kvitkrull) er en verdifull ressurs som tidligere sysselsatte mange plukkere rundt om på allmenningen. Interessen er imidlertid ikke lenger det den var. Fjellstyret har avtale med med 2 aktører som benytter statsallmenningen for plukking av mose, dette i området rundt Elvbrua. Ingen av aktørene sanket mose i 2020, og det er kun betalt for leie av moseterreng. Siden 2015 har inntektene ift. moseressursen gått mye ned. Administrering av denne ressursen på statsallmenningen, ga i 2020 en inntekt på kr 1 200,- (kr 9 200,- i 2019, kr 6 560,- i 2018, kr. 950,- i 2017, kr 32 140,- i 2016 og kr 39 772,- i 2015).

Bikubeleie:

Fjellstyret har utleieavtale med Hedmark Birøkterlag om vel 130 plasser for bikuber under ettersommerens lyngtrekk, en avtale sikret en inntekt på kr 42 240,- (42 240,- i 2019, 46 080,- i 2018, kr 48 080,- i 2017 og kr 42 240,- i 2016). De innenbygdsboende birøktere som ønsker å utnytte de lokale naturressurser betaler i kraft av bruksretten for øvrig ikke terrengleie til fjellstyret.

Hundesport:

Jakthundprøver, brukshundprøver, samt jakthundtrening i deler av allmenningen er populært. Prisen ved hundepøver/arrangementer er kr 150,- pr hund pr dag, mens kurs med en ukes varighet koster kr 250,- pr hund. Femund Jakt- & Fuglehundskole leier Sollerøya, Digerneset og Sømåkvolv av fjellstyret, Hedmark Oppland Fuglehundklubb leier Båren dressurområde. Interessen for å trene jakthunder er stor. Sølenstua Camp & Hytter leier et større område ved Sølenstua for brukshunder. Sistnevnte aktør har bygget opp et godt miljø rundt trening av brukshunder (schæfere og lignende). Fjellstyret selger ellers treningskort for fuglehunder, harehunder og elghunder på store deler av allmenningen. Sum inntekt hundesport i 2020 var 106 530,- (kr 105 475,- i 2019, kr 95 245,- i 2018, kr 89 185,- i 2017, kr 73 020,- i 2016 og kr 47 905,- i 2015).

Festeinntekter:

Festeinntektene i 2020 var kr 700 018,- (kr 687 772,- i 2019, 678 105,- i 2018, kr 637 338,- i 2017, kr 612 731,- i 2016 og kr 591 275,- i 2015). Fjellstyrets andel av festeinntektene har hatt en økning de senere åra, noe som i stor grad skyldes at mange festekontrakter reguleres. Etter fjellovens bestemmelser skal halvparten av festeavgiften på fritidseiendommer på allmenningen, tilfalle fjellkassa. Fjellstyrets inntrykk er at det er stor etterspørsel i hyttemarkedet, og det er fortsatt god tilgang på ledige tomter på statsallmenningen i Engerdal.

Vegen Snerta – Elvbrua:

Fjellstyret har gjennom en leieavtale med Engerdal kommune driftsansvaret for den kommunale vegen mellom Snerta og Elvbrua. Vedlikeholdsutgifter og brøyteutgifter blir finansiert ved bompengavgift. Bompenginntektene var i 2020 kr 56 195,- (2019: 56 265,-, 2018: kr 56 630,-, 2017:kr 40 067,- og 2016: kr 72 729,-), mens vedlikeholdsutgiftene var kr 69 343,- (kr 105 244,-,kr 82 140,- i 2018, kr 91 153,- i 2017, kr 66 662,- i 2016). Drift av veien gikk derfor med et underskudd på kr 13 148,- (kr 25 510 i 2018, kr 51 086,- i 2017). Resultatet er i stor

grad avhengig av hvordan vær- og føreforhold er, som i sin tur er avgjørende for vedlikeholdskostnadene. Veien har vært åpen hele 2020, men unntak av en periode i vårløsninga.

Fjellstyrets koier.

Fjellstyret eier i dag 14 koier hvorav 9 leies ut til allmennheten gjennom Inatur.no. Fra tidligere eier fjellstyret Hognsjøbekkbua som opprinnelig er oppført som gjeterbu og som fjellstyret kjøpte tilbake når det ble slutt på å ha beitedyr i dette området, Isterfossbua som tidligere var hvilerom brukt i forbindelse med klekkerivirksomheten ved Isterfossen og Sømåkvolvbua. I 2018 kjøpte 10 skogshusvær av Statskog SF. Koiene vil bli klargjort og tilgjengelige for allmennheten fortløpende, og 6 av disse er klare for utleie. Koiene som fjellstyret har overtatt er Tjønnooddkoia, Brenthaugkoia, Hansbekkoia, Steinvika (Nord), Elvålskoia, Vesterøya, Nymokoia, Sveenkoia, Dambua og Kroketsjøkoia. Sistnevnte har vært disponert av Femund JFF og fjellstyret har intensjon om at den ordningen skal fortsette. I tillegg har fjellstyret overtatt en garasje ved Femundssundet som benyttes som lager.

Samlet var disse i virksomhetsåret 2020 utleid i 347 døgn (242 i 2019, 183 døgn i 2018, 197 døgn i 2017). Inntektene har økt de seinere åra og var i 2020 kr 275 319,- (2019:193 040,-, 2018:129 360,- og 2017: kr 141 812,-). Drifts- og vedlikeholdsutgiftene har også økt gradvis de siste årene og var i 2020 kr 161 742,- (155 066,- i 2019, 153 703,- i 2018 og kr 42 775,- i 2017).

Salg av tjenester:

Statens Naturoppsyn kjøpte i 2020 tjenester fra fjellstyret for kr 818 919,- (kr 690 099,- i 2019, kr 895 265,- i 2018, kr 792 380,- i 2017 og kr 693 924,- i 2016), herunder skjøtsels- og oppsynstjenester og rovviltarbeid. Timeprisen for SNOs tjenestekjøp er regulert gjennom en sentral avtale mellom SNO og Norges fjellstyresamband. Omfanget av tjenestekjøpet kan variere noe fra år til år. Det vesentlige av oppsynet og skjøtselsarbeidet er konsentrert til Femundsmarka nasjonalpark, men også noen ressurser brukes på de andre verneområdene på allmenningen. Statens Naturoppsyn kjøper rovviltkompetanse av fjellstyret gjennom en fast rovviltkontakt. Dette arbeidet dreier seg om sporregistreringer og bestandsundersøkelser angående store rovdyr, spesielt jerv, ulv og bjørn, samt skadedokumentasjon på husdyr i kommunen. En del av tjenestesalget til SNO er også relatert til faunaovervåking og kontroll av motorferdsel i utmark.

Også i 2020 solgte Fjellstyret tjenester til Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia, Os fjellstyre og viltstellområdene sør i Engerdal kommune. Tjenestesalget til NINA dreier seg om feltarbeid i forbindelse med et miljøovervåkingsprogram i Gutulia. I tillegg utførte fjellstyret på oppdrag fra NINA elgpeiling i Selbu som en del av CWD-overvåkingen. Nasjonalparkstyrets tjenestekjøp er knyttet til skjøtselsinnsatser i Femundsmarka og Gutulia Nasjonalparker. Tjenestesalget til Os fjellstyre er oppsyn og saksbehandling. I forbindelse med småviltjakt utfører fjellstyret også jaktoppsyn for de private rettighetshavere i Engerdal.

Ikke inntektsbringende arbeid

Oppsyn:

Det er i løpet av virksomhetsåret 2020 brukt 739 (694 timer i 2019, 998 timer i 2018, 764,5 timer i 2017 og 924 timer i 2016) til rent oppsyn og totalt kontrollert 428 fiskere (412 i 2019, 431 i 2018, 561 i 2017 og 521 i 2016), 18 småviltjegere (67 i 2018, 35 i 2017 og 36 i 2016) og 459 storviltjegere (333 i 2018, 405 i 2017 og 57 i 2016). Antallet kontrollerte i forbindelse med motorferdsel i utmark var 17 (68 i 2019 og 72 i 2018). Fjelloppsynet de to siste virksomhetsår ikke levert noen rapporter for brudd mot gjeldende bestemmelser knyttet til jakt, fiske og annet (i 2018 ble 7 forhold rapportert). En viktig funksjon med oppsynsvirksomheten er at en får informert et stort antall personer og dette har en preventiv virkning. Totalt har personer snakket med våre fjelloppsyn i felt i 2019 (929 i 2019, 929 i 2018, 908 i 2017 og 927 i 2016). Det ble, som følge av koronapandemien, tatt spesielle forhåndsregler med tanke på smittevern i kontrollsituasjoner knyttet til fiskekort og motorferdselsdispensasjoner. Sommeren 2020 hadde fjellstyret engasjert kun én sommervikar, mot tidligere 2-3, noe som også virker inn på denne statistikken.

Når det gjelder besøkmønsteret på statsallmenningen under «korona-året» 2020, er fjelloppsynets inntrykk at Femundsmarka ble godt besøkt. Området langs Femundselva, som normalt besøkes av mange svensker sommerstid, hadde ikke på langt nær så mye besøk i sommer som det normalt bruker å være. På øvrige deler av allmenningen var trafikken omtrent som vanlig eller litt høyere. Friluftsliv er jo den aktiviteten som kan bedrives tilnærmet uforstyrret av pågående pandemi, ihverfall så lenge det ikke er reiserestriksjoner. Dette gjorde at de fleste ferierte innenlands og friluftsliv har vært populært.

Kurs/samlinger/kompetanseutvikling:

Som tidligere år deltok alle ansatte på samlingen for alle Fjelloppsyn som i 2020 var på Gardermoen. Som følge av koronapandemien ble øvrige kurs og samlinger avlyst. Pandemien har medført at en del kurstillfeller etter hvert tilbys som «webinar». Deltagelse på slike nettbaserte forelesninger kan derfor være en framtidig måte å vedlikeholde og utvikle organisasjonens kompetanse på.

Renovasjon:

Fjellstyret hadde også i 2020 ansvaret for å tømme og frakte vekk søppel fra Røa i nord til Trysil grense sør for Husfloen i sør fra fjellstyrets mange søppelstativer som er plassert ut langs vassdragene ved populære raste- og leirplasser. Det er FIAS som tar hånd om all søppel som leveres. Fjellstyret tar utgiftene ved å reise rundt og tømme søppelstativene, samt å rydde på leirplassene. Fordi avstandene er store har man måtte finne ulike løsninger angående levering. I Elgå leier fjellstyret container, noe søppel leveres til mottaket på Drevsjømoen, og fra Elvdalen - Sølenområdet har man en avtale om levering til container som Sølenstua Camp & hytter leier. Ordningen kostet fjellstyret kr 34 031,- (34 817,- i 2019, kr 44 613,- i 2018, kr 33 280,- i 2017 og kr 37 065,- i 2016), i tillegg til eget arbeid med å organisere opplegget. Fjellstyret har også tatt ansvar for skjøtsel av en rekke leirplasser og utdoer på allmenningen for å unngå uønsket forurensing. Årlig må disse ettersees og tømmes. Noen doer og gapahuker begynner å bli preget av slitasje og har vedlikeholdsbehov. Det er byttet tak på flere gapahuker og utdoer i 2019.

Åpne buer:

Fjellstyret har ansvaret for vedlikehold og ved til 17 åpne buer. Mange av buene er fine turmål hvor en eksempelvis kan koke opp kaffe eller grille pølser. I 2020 er det utført mindre reparasjoner og vedlikehold ved flere av buene og det er byttet tak på Martin Brennoddnbua. Fjellstyret har ansvaret for følgende åpne buer: Tangjotbua og Gråhøgdbua i Søre Elvdal. Århovdbua i Sømådalen, Volslåttbua vest for Risbakken, Rønningsodden, Bjøråskrokbuua, Litlkjølbua og Pikkrøvbua på Kvisleflået. Kvannjotbua sør for Kviltan, Steinbua i Varmsbekkroa, Martin Brennoddnbua i Jyltingsmarka, Litsjøbua, Båthussjøbua og Djupsjømyrbua og Kjølvollen i Elgådalen samt Storbekkbua og Skavaroddnbua. Det er tidligere satt opp skilter som lettere viser hvor buene ligger. I tillegg har fjellstyret utført tilsyn med Statskogs åpne buer på allmenningen; Sørsjøbua, Galtstrømmen, Gråsnsvika og Røosbua.

Andre gjøremål:

Engerdal fjellstyre har også i 2020 hatt tilsyn med den universelt utformede rasteplassen ved Glen. I august var fjellstyret lokal tilrettelegger for fiskehelg i regi av Norsk Antirasistisk senter (Wild X) ved Sørsjøen for innvandrerungdom. Formålet med turen er mestring ved det å overnatte ute og fiske. Utover dette har ikke fjellstyret vært delaktig i arrangementer, noe vi normalt er, rett og slett fordi mange aktiviteter og arrangementer ikke har latt seg gjennomføre i 2020.

Landbruk og beiting

Seter og beitebruk i allmenningen:

Den tradisjonelle seterbruken har gått sterkt tilbake de siste 40 - 50 år. Av de mange seter på allmenningen er det ingen som lenger kan sies å ha tradisjonell drift. På noen få voller kan det forekomme beiting eller begrenset slått under sesongen. En del seterhus brukes i fritidssammenheng, mens andre er i forfall.

Beitebruk storfe:

Storfeholdet har vært relativt stabilt de senere år. Trenden er imidlertid negativ, idet antall bruk i aktiv drift heller avtar enn øker. En markert endring fra tidligere er at stadig flere storfebrukere har sine besetninger på inngjerdet kulturbeite. Bruken av utmarksbeite til storfe er etter hvert meget beskjedent. Sviktende lønnsomhet og kostbare investeringer i driftsbygninger m.v. skaper visse utfordringer for storfeholdet. Til tross for enkelte utfordringer, er det også noen som er villige å satse innen næringen, så også i Engerdal. Et godt bilde på dette er at fjellstyret i virksomhetsåret innvilget hele 9 etablererstipend knyttet til landbruket gjennom sitt Bidragsbudsjett.

Beitebruk småfe:

Beitende småfe på statsallmenningen har blitt en sjeldenhet grunnet liten lønnsomhet i næringen og årlige rovdyrskader. Flere saueiere med beiterett på statsallmenningen flyttet i 2003 til Sålekinna i Tolga/Os for å unngå de største rovdyrskadene. Erfaringer fra Sålekinna har vært overveiende positive, men de siste årene har saueierne opplevd til dels omfattende tap på grunn av jerv. På få år har de fleste småfeholdere på statsallmenningen avviklet sitt dyrehold. Omfattende rovviltangrep på beitedyr er vesentlig årsak til dette.

Hjorteoppdrett.

Hjorteoppdrett er en ny næring på statsallmenningen, og det er i dag to brukere som holder hjort i hegn for kjøtt- og livdyrproduksjon. Også disse brukerne har gjort betydelige investeringer i oppstartsfasen, og det har derfor vært gledelig for Fjellstyret at disse to brukerne har kunnet motta etablererstipend.

Beitebruk rein:

I Svahken sijte er det 6 siidaandeler som til sammen har beiterett til 3.000 produksjonsdyr (vinterflokk etter slakting) i nord-østre delen av allmenningen. Øvre reintall pr. driftsenhet er satt til 500 rein i vårflokk. Helårsområdet går ned til Femundsenden – Drevsjø - Lillebo. Bjørn, gaupe, jerv, kongeørn og tidvis ulv finnes i beiteområdet, og skaper problemer for reindrifta. Næringen har de siste årene meldt om høye tap av kalv fra kalvemerking fram til slakting. Dette skaper raskt problemer for reinstammen og næringen.

Sjøl om det vinterstid har beitet en del ren utenfor reinbeiteområdet, har det de siste åra vært betydelig færre rein å se på innmark i sommerhalvåret utenfor reinbeiteområdet. Sperregjerdet mellom Femundsenden og Lillebo må sies å ha bidratt til redusert konfliktnivå.

Økonomi

Driftsregnskap for 2020 viser følgende hovedtall:

Sum driftsinntekter:	kr 7 481 789,-
Sum driftsutgifter:	<u>kr 6 484 396,-</u>
Sum driftsresultat	kr 997 393,-
+ Finansinntekter	kr 36 433,-
<u>Driftsresultat før bidrag</u>	<u>kr 1 033 826,-</u>
Bidrag:	
Bidrag til næringsformål	kr 635 000,-
Bidrag til allmennyttige formål mm	<u>kr 215 000,-</u>
<u>Sum utbetalte bidrag</u>	<u>kr 850 000,-</u>
<u>Netto kapitaløkning</u>	<u>kr 183 826,-</u>

Driftsresultatet før finansinntekter viser en overskuddsgrad på 13,3 %. Driftsresultatet viser et overskudd på kr 1 033 826,- før bidragsutbetalinger. Vurdert opp mot vedtatt driftsbudsjett for 2020, hvor det ble budsjettert med inntekter på kr 7 308 000,- (inkl finansinntekter) og kostnader på kr 6 643 000,-, må driftsresultatet sies å være godt. Avvik i forhold til budsjettert driftsresultat er kr 796 402,-, og årsresultatet må derfor sies å være dårlig sett opp mot målsettingen.

Fjellstyret utbetalte totalt kr 850 000,- i bidrag for 2020. Fjellkassa har dermed en netto kapitaløkning på kr 183 826,-. For nærmere detaljer angående økonomi, vises det til tallene i det etterfølgende regnskap.

Engerdal fjellstyre, 23. mars 2021.

Ristin Mortensson (styreleder)

Reidar Åsgård (nestleder)

Halvor Hansson

Lars Ivar Danielsen

Lena Øien